

Gabriel, Jiří

[Beyschlag, Karlmann. Grundriss der Dogmengeschichte. Band I, Gott und Welt]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.
1985, vol. 34, iss. B32, pp. 111-112

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/106974>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

metiku" (zkoumající systémy pravidel podle nichž se provádějí aritmetické operace) a tzv. „teoretickou aritmetiku“ (zkoumající tvrzení o pravidlech protoaritmetiky), lze vyčlenit v logice „protologiku“ a „teoretickou logiku“. Jsou zde popisovány Lorenzovy protologické kalkuly. V rámci takového kalkulu jsou pak zaváděny logické spojky v operačním pojetí.

Ve stati o deontické logice N. M. Ivanidze a L. I. Mčedlišviliho jsou vybudovány na bázi propozičního deontického dyadického jazyka dva axiomatické systémy a zadány dvě interpretace daného jazyka. Interpretace 11 je nepodstatně rozšířená Ivanidzeho interpretace, jak ji publikoval dříve, 12 je vybudována na základě Kripkeho sémantiky. Je zde rozpracována také rozhodovací procedura, která užívá metody sémantických diagramů pro zjišťování adekvátnosti kalkulů vzhledem k I1 a I2.

D. D. Tebzadze ve svém příspěvku charakterizuje základní pojmy sémantické analýzy C. J. Lewise a zkoumá možnosti odstranění některých obtíží při inzerpretaci neextenzionálních kontextů pomocí Lewisových sémantických pojmů.

Poslední dva články autorů M. A. Abašidze a P. Š. Grigolji se zabývají z různých hledisek stejnou problematikou — Magariho algebraми (tj. algebraми, které jsou rozšířením boolovské algebry o singulární operátor derivace).

Sborník je zajímavý jak šíří problematiky a precizností zpracování jednotlivých témat, tak i tím, že umožňuje čtenáři udělat si představu o tom, čím se zabývá současná gruzínská formální logika.

Bohumila Koželouhová

Karlmann Beyschlag: Grundriß der Dogmengeschichte. Band I — Gott und Welt. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1982. 184 s.

Karlmann Beyschlag (nar. 1923) je profesorem dějin teologie v Erlangen. Ve své knize (vyšla v nové edici Grundrisse) se vrací k častému tématu svých prací — k počátkům křesťanského teologického myšlení: sleduje jeho vývoj od „předdogmatického období“ přes dobu „konstituování dvoudílné bible“ až k první etapě „ekumenické epochy“. Autor počítá (např. už výběrem novodobé literatury k dané problematice) se čtenářem orientovaným římskokatolicky nebo protestantsky, ovšem jeho přehledně utříděný a srozumitelný výklad si s užitekem přečte každý, kdo se zajímá o složitý proces formování názorů ovlivňujících pak po celá staletí charakter evropské kultury.

Vlastní líčení vývoje křesťanské věrouky uvádí autor analýzou pojmu „dogma“. V oddíle Dogmengeschichtliche Prinzipienlehre ukazuje, jak se termín „dogma“ stával součástí náboženského jazyka a jak se přitom měnil jeho význam (dějiny dogmatu chápe jako dějiny norem křesťanské víry); v této souvislosti se zmiňuje i o nejdůležitějších názorech na povahu dogmatu v novodobé katolické a protestantské teologii (od 17. století po současnost). Z jeho výkladu si zde uveďme alespoň to, jak liší římskokatolické „dogma“ od protestantského „vyznání“: „Jestliže „dogma“ je v podstatě „předpisem víry“ (Glaubensvorschrift), identickým se „zjevenou pravdou“ (a proto něčím nepochybným), protestantské „vyznání“ je „výrazem víry“ (Glaubensausdruck), jež „pravdu zjevení“ — do sebe neuzavírá, nýbrž ji chce naopak svým způsobem „otevřít“. Poměr „dogmatu“ a „vyznání“ znázorňuje Beyschlag schematem

katolicismus

- (1) zjevení
(Depositum fidei)
- (2) dogmata

---

(3) víra

protestantismus

- (1) evangelium
(Svaté písmo)

- (2) víra
- (3) vyznání

Další dva oddíly knihy jsou už věnovány základnímu tématu práce. Druhý oddíl zkoumá vývoj názorů na boha a vztah boha a světa v „předdogmatickém období“; jednotlivé paragrafy jeho jedná o židovské víře, poapoštolském období, apologetech 2. století, o židokřesťanství, marcionismu a montanismu, o „pravidlu víry“ (regula veritatis), kanonizování Písma a církevním úřadě. V třetím oddílu čteme o teologickém myšlení v „ekumenické epoše“, tj. po konciliu v Nikaii; o antignosticky zaměřených církevních otcích, alexandrijské teologii, monarchianismu a teologii logu; nejrozsáhlejší paragraf jedná o sporu s ariány. Z obálky knihy se dovídáme, že v druhé knize Grundrissů bude Beyschlag pokračovat ve výkladu dějin dogmatu (se zaměřením na christologii), a to od ekumenické epochy přes patristiku až po myšlení reformační a poreformační.

Jiří Gabriel